

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

2 Præsulis ecclesiam sine scriptis nemo relinquat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](#)

CAVSA XXI.

A Reipresbyter cuiusdam ecclesia preposituram alterius accepit, nec priorem vult relinquere: secularium quoque negotiorum procuratore efficitur: claris & fulgidis vestibus se exornans, ab Episcopo suo corripuit, reliquo officio suo ad secularium judicem habet conjugum.

- 1 Primo queritur, an clericus in duabus ecclesiis posse conscribi.
- 2 Secundo, si unam voluerit relinquere, an licet ei ad aliam transire.
- 3 Tertio, an procurations secularium negotiorum clericis licet suscipere.
- 4 Quartio, an claris & fulgidis vestibus eis ornari expediat.
- 5 Quinto, an ab Episcopo cor�pti suum officium relinquere, & ad secularium judicem conjugere valeant.

QVÆSTIO I.

In duabus ecclesiis aliquem connumerari posse, septima synodus prohibet, dicens, c. 15.

C. I. q. In duabus ecclesiis clericus conscribi
nullo modo debet.

Clericus a ab infinito tempore non connumeretur in duabus ecclesiis. Negotiationis enim hoc est, & turpis b lucri proprium, & ab ecclesiastico confundendum penitus alienum. Audivimus enim ex ipsa Dominica c voce, quod nemo potest duobus Dominis servire. Aut enim unum odio habebit, & alterum diliger: aut unum sustinebit, & alterum contemnet. Vndequeq; enim secundum Apostolicam d. vocem in quo vocatus est, in hoc debet manere, & in una locari ecclesia. Quia enim per turpe lucrum in ecclesiasticis rebus efficientur, aliena constitutum à Deo: ad vitæ verò hujus necessitudinem studia sunt diversa. Ex his ergo, qui voluerit, acquirat corporis opportuna. Ait enim Apostolus: [Ad ea, quae nihil opus erant, & his qui mecum sunt, ministraverunt manus ista.] Et huc quidem in hac à Deo servanda, i. urbe. Ceterū in villis 2, quæ foris sunt, propter inopiam hominum indulgeatur.

¶ Deo servanda] Antea legebatur, in hac urbe servandum. Emendatum est ex Anselmisi exemplaribus: Graecum est, εο ποτη τη θεοφανεια πολει. Apud Ivonem est, in hac servanda urbe.

¶ Villis] Graecum est, καρποι, quod latius patet. Significat enim sapere regiones. Sed duæ ecclesiæ intelliguntur ecclesia duarum civitatum, in quibus nullus debet conscribi.

C. II. q. De eodem.
Unde in Chalcedonensi & concilio, cap. 10.
statuum est.

Clericum in duarum ecclesiis civitatum eodem tempore conscribi non oportet.

Sed f contraria nonnullum Episcopus civitatis unius, efficitur Archiepiscopus alterius civitatis, nec rarer priorem ecclesiam defensit: sed prior ecclesia, quasi commendaria relinquuntur, secunda, quasi titulata habentur.

C. III. q. In una ecclesia titulata, alteram sibi commendatam potest habere.

Unde Leo IV. scribit. Q Vi plures ecclesiæ retinet, unam quidem titulatam, aliam verò lùb commendatione retinere debet.

a Anselm. lib. 7, cap. 96. Ivo part. 6, c. 37. b al. commodi. c ἀποκριπέας. d Matt. 6. e 1. Cor. 7. f Et in Aquil. c. 10. Burch. 1.2. c. 96. Ivo p. 6, c. 173. g Agitur de hac res p. 70. cap. fin. & 16. quæst. 7. per laicos.

C. IV. q. Duobus monasteriis unus Abbas praeficere non potest.

Sic & illud Agathensis concilii, a. cap. 57.

V Num b Abbatem duobus monasteriis praefidere in terdicius.

Totest etiam utrique tanquam titulata c. praefice, sed jure seculi, non commun.

C. V. q. Unus Episcopus duabus praeficere ecclesiis.

Unde Gregorius libr. 1. epist. 13. seu cap. 52. ad

Agellum Episcopum.

R Elatio d cleri simul & populi Tarracinenis i non valde latifaciat, ob hoc quod de tua fraternitate bona testatur. Et quia definitio Petro Pontifice suo, filii cardinalem postulant constituti sacerdotem, eorum non necessario complenda esse prævidimus. ¶ Intra. ¶ Tonigritus mentis intentione ita lucrum animatum Denistro facere festinato, ut digna te merces ante ejus conspicuum in die tributionis inveniat. Quidquid vero predicta rebus ecclesiæ, vel ejus patrimonio, seu clericis ordinatione, promotione, & omnibus generaliter id cum pertinentibus solerter, atq; canonice ordinare, si cereq; provideris, liberam habebis (quippe ut sacerdos propriis) modis omnibus facultatem.

¶ Alia est sententia B. Gregorii, ac Gratianum putare videantur Hunc enim Agellum, qui ante fundorum erat Episcopus, quo ea civitas ab hosti effecta vastata, Tarracina Cardinalem constitutum cordatum, ut in sequenti capite. De qua re notatum est super distind. 21. cap. fraternitatem.

¶ Tarracinenis] Sic est emendatum ex vetusti, cum vulgariter esset Tarraconensis gentis. In originali autem legitim Tarracina degentis.

C. VI.

I Llud e quoque fraternitatē tuam scire necesse est quoniam sic te prædicti Tarracinenis ecclesie cardinali esse constitutimus sacerdotem, ut & Fundens eius ecclesie Pontifex esse non desinas, nec curam gubernacionemq; ejus præterreas: quia ita fraternitatem tuam sp̄cificat Tarracinenis ecclesia, sicut præfati sumus, prædicti principis, ut antedicta Fundens ecclesia tibi sit, probatam ne nullo modo subtrahamus.

¶ In vetusti codicibus hoc est conjunctum superiorum, quemadmodum in ipsa epistola, & apud Anselmum.

¶ Non enim potest utriga presidere, tanquam titulata, sed non quam commendata, alteri vero tanquam titulata praefice valit.

QVÆSTIO II.

¶ Q Ue vero relata sua ecclesia ad aliam transire valere, nequam sine dimissori littera sua Episcop. lo sp̄sciat.

C. I. q. Sine dimissori littera in aliena ecclesia

clericis non ordinatur.

Unde in sexta synodo f. cap. 17. legitur.

¶ Q uoniam diversarum ecclesiarum clerici suas, in quibus ordinati sunt, ecclesias relinquuntur, & alios concurrunt Episcopos, & ignorantia 1 Episcop. proprio in alienis constitutunt ecclesias, ubi contingit 2 eos sine fui examinatione permanere, præcipius amodò, ut nullus clericorum omnino, in quoque que gradu sit, licentiam habeat sine dimissori littera sui Episcopi in altera constituta ecclesia. Quia vero hinc amodò non observaverit, ad opprobrium ejus 3 qui ordinaverit eum, déponatur, tam ipse, quam qui cum dispensatione fuserit.

a In concil. Epaen. c. 9. b Burch. 1.3. c. 21. Ivo p. 3. cap. 10. & p. 6. c. 99. c al. titulata. d Ansel. 1.3. c. 10. Pify. 1.3. e Ansel. ibid. f Et in 7. c. 10.

¶ Igno

1. ¶ Ignorante] Græcè est, γράψας δίξα τὴν οἰκέων
Emendat. id est, sententia proprii Episcopi.

2. ¶ Vbi contingit] Græcè legitur. ἐν τοτε τη σινέῃ
συνομοτετες αὐτος κατεύθυνε, id est, atque hinc e-
venit, ut ipsi edantur non subjecti.

3. ¶ Ad opprobrium ejus] Græcè est, ἵππη δὲ μη τόπο
δέ τινων παραφράσεων, ἀλλὰ κατατίθεντον, τό-
τε τὸν τόπον κατεύθυνε, Nam qui à præsent tempore hoc non
obseruat, sed quantum in le est, eum, qui ipsi manus im-
poluit, dedecorat, deponatur, &c.

C. II. ¶ Ad aliam ecclesiam transire clero non
lacet, si proprii ministerii sua fuerint
destituta.

Item ex concilio Hispanensi II. cap. 3.

P lacuit ut si quis clericus ministeris ecclesiæ propriis
destitutus ad aliam transitum fecerit, compellente,
ad quem fugerit, sacerdote, ad ecclesiam, quam prius in-
colerat, remittatur. Qui verò eum suscepit, nec stan-
tum fine ullo nisi exceptionis ad propriam ecclesiam re-
mittendum elegerit, quādūt eum refutat, communio-
ne se privatum agnoscit. Deserto autem clericum
cingulo honoris, atque ordinis sui exutum, aliquo tempo-
re monasterio relegari convenit, sicut postea in minifite-
riū ecclesiastici ordinis revocari. Nam non poterit
in aliis propagationis et aboleri licet, nisi fui-
tur in eis propter correctionem disciplina subsecuta cor-
rectio.

1. ¶ Propagationis] In conciliorum editionibus & co-
dictibus Vaticanis partim est, propagationis, partim per-
versionis. In eodice vero Lucensis regio legitur, prævarica-
tionis.

¶ Objectus autem illud Chalcedonensis & concilii, c. 10.
C. III. ¶ Nihil commune habeas cum ecclesia
fratri, qui de una ad aliam transi-
tus est.

2. ¶ Si quisdam translatus est ab alia ecclesia in aliam, ni-
te illi habet communem cum priore ecclesia, sive sub-
haec ecclesia constitutis martyciis, sive in parochiis, & sive
xenodochiis, aut eorum negotiis. Eos verò, qui ausi
fuerint post ordinacionem hujus magna & universalis sy-
nodi agere, quia prohibita sunt, statuit sancta synodus
eade de proprio gradu.

Sed si autem ei transi, arg. aliquid propria temeritate transire,
illud Apollonica autoritate fieri licet, hoc vero omnimeudo prohi-
bitur.

3. pars. Sicut autem duabus ecclesiis unus preponere non debet,
ita ecclesia inter plures dividii non videri.

C. IV. ¶ Una ecclesia duobus sacerdotibus di-
vidi non potest.

Unde in Rhenensem concilio legitur.

Sicut et in unaquaque ecclesia unus Presbyter debet
esse, ita ipsa, quia sponsa, vel uxor ejus dicitur, non
potest dividii inter plures Presbyters, sed unum tantum
modo habebit sacerdotem, qui eam castè & sincere re-
gar. Unde interdicimus, ut nullus praefummat ecclesiam in-
ter duos vel plures dividere: quia ecclesia Christi uxor &
sponsa debet esse non scotum, sicut Calixtus Papa te-
kau.

¶ pars. Conductitius quoq[ue] Presbyteris ecclesia committiri non debet,
c. V. ¶ Conductitius Presbyteris ecclesia non
committatur.

Vnde Innocentius II. in synodo d. Romana, c. 10.
P racipans etiam, ne conductitius Presbyteris ecclesia
committantur: & unaquaque ecclesia, cui facultas
suppetit, proprium habet sacerdotem.

a. Et in Aquila, c. 10. b. al. p. 108. c. Burck.
13. c. 41. Ivo p. 3. c. 49. Pann. d. c. 44. d. 7. q. sicut. & in concil.
Eugenii III. c. 10.

¶ Hoc caput iisdem verbis repetit Eugenii III. in concilio La-
teranensi, quod extat in Vaticana bibliotheca.

QVÆSTIO III.

Q uod autem clerici secularium negotiorum procuratores
esse non valeant, auctoritate Carthaginensis conci-
lii I. probatur: in quo Nicasius & Episcopus Calustra-
nus dixisse legitur, cap. 6.

1. ¶ Nicasius] Emendata est hec inscriptio ex ipso concilio,
et verius Gratiani codicibus, cum antea mendose legeretur, Ni-
colaus Papa Episcopus Castilianus. Pertinet autem his titu-
lis ad cap. credo proxime post paleam interclam sequens.

C. I. PALEA.

P ervenit in sanctam synodum & quia de eis qui in cle-
ri connumerantur, quidam proprie turpis luci grati-
am alienarum possessionum conductione, & seculares
causas suscipiunt: & seipso quidem à ministeriis sanctis
per defidias separant; ad domus autem secularium con-
currunt, & substantiarum eorum gubernationes avaritiae
causa suscipiunt. Decrevit igitur sancta & magna syno-
dus, neminem deinceps eorum, hoc est, non Episcopum,
sive clericum, aut monachum conducere possessiones, aut
miseri secularibus prorationibus: nisi forte, qui legi-
bus ad minorum arietum tutelas, sive prorationes in-
excusabiles attrahantur: aut cui ipsius civitatis Episcopus
ecclesiasticarum rerum committerit gubernacula: vel
orphanorum, aut viduarum, quia indigentes sunt, aut car-
rum personarum, quia maxime ecclesiastico indigent
adminiculio propter timorem Dei. Si quis verò trans-
gressus fuerit hæc statuta, correctioni & ecclesiastice sub-
jaceat.

¶ Hicdem Canon tertius concilii Chalcedonensis assertur supr.
diff. 86. c. 5m. ex alia versione. Autem hoc palea à collatis
exemplaribus exceptus dubius.

C. II. ¶ Qui clero annexi sunt, secularium
possessionum procuratores non
sunt.

Credo e placere suggestionem meam sanctitati ve-
stra, & duplice vobis, ut qui serviant Deo, & an-
nexi sunt clero, accedant ad actiones d., seu adminis-
trationes, vel prorationes domorum. Gratius Episco-
pus dixit, & Apostolorum statuta sunt, quia dicunt
[* Nemo militans Deo implicat se negotiis secularibus.] Proinde aut clerici sunt sine actionibus domorum,
aut actores sine officio clericorum. Universi dixerunt
hoc observamus.

C. III. ¶ De endem.

Item ex concilio Carthaginensi III. c. 25.
P lacuit e., ut Episcopi, Presbyteri, & Diaconi, vel cle-
ri non sunt conductores, neque procuratores, neque
ulli turpi vel inhonesto negotio vistum quarant: quia re-
spicere debent scriptum esse: [f Nemo militans Deo
implicat se negotiis secularibus.]

C. IV. ¶ Secularium negotiorum procurationem
sacerdici non sufficiant.

Item ex epistola Cypriani ad Presbyteros, & Dia-
conos, & plebis Furnitanorum,
lib. 1. epist. 9.

Cyprianus g Presbyteris, & Diaconis, & plebi Fur-
nitani consentientibus h salutem. Iampridem in con-
cilio Episcoporum est statutum, ne quis de clericis, & Dei
ministris tunore, vel curatore testamento suo con-
stitut: quando singuli divine sacerdotio honorati,
& in clericis ministerio confituti, non nisi altari, & fa-

a. In concilio Chaled. cap. 2. supr. diff. 86. p. 27. Burck. l. 2. c. 143.
Ivo p. 6. c. 114. b. al. correctioni. c. supr. diff. 25. marnate.
Bur. l. 2. c. 150. d. al. adus. * 2. Timoth. 2. e. Aragma.
l. 3. c. 151. Bur. l. 2. c. 151. Ivo p. 6. c. 142. f. 2. Timoth. 2. g. Ivo
p. 6. c. 353. h. consenserit. i. al. nominaverit.